

FLÅDESTATION GRØNNEDAL

Af orlogskaptajn *P. Aasberg-Jacobsen*

Under 2. verdenskrig oprettede amerikanerne som støtte for skibstrafikken og operationerne i det nordlige Atlanterhav i 1942 en base ved den indre Arsuk fjord. Basen var under krigen spredt over en stor del af fjordområdet, men koncentreredes senere i Grønnedalen og fik navn heraf.

Den 10. august 1951 overtoges daværende United States „Naval Station Grøndal“ af Danmark, og søværnet etablerede Marinestation Grønnedal. Der stilledes bl. a. fra amerikansk side krav om, at basen skulle opretholdes i sit omfang, og netop denne betingelse har været medvirkende til, at Marinestation Grønnedal selv i vanskelige tider er bevaret nogenlunde uforandret.

Samtlige bygninger, værksteder og anlæg blev umiddelbart taget i brug af det danske personel.

Omtrent samtidig med overtagelsen af stationen oprettedes Grønlands Kommando med en admiral som chef; den i Godthåb værende marinestation flyttedes til Grønnedal, og søværnet havde så etableret sit grønlandske hovedkvarter i Grønnedal. Admiralen blev senere Natos øverstkommanderende på Grønland – Island Commander Greenland.

Det blev altså Marinestationens opgave at huse forsvarets øverstkommanderende på Grønland og dennes stab samt hjælpe med til at løse de efterhånden talrige opgaver, der blev pålagt Grønlands Kommando, og hvoraf nogle, såsom farvandsovervågning, fiskeriinspektion, militær flyvning, søredningstjeneste og patruljering på østkysten (Sirius), er almindelig kendte.

Foruden denne opgave skal marinestationen, der i øvrigt i 1960 blev omdøbt til Flådestation Grønnedal, danne forsynings- og reparationscentrum for søværnets egne skibe i størst mulig udstrækning samtidig med, at det militære område ved Arsuk fjord skal holdes under overvågning og sikres militært.

Da midlerne har været begrænsede, er det umiddelbart indlysende, at alle opgaver ikke har kunnet løses samtidig og lige godt, og man har derfor koncentreret sig om de primære territoriale opgaver og i nogen grad ladet forsynings- og reparations-

opgaverne ligge, og først i de seneste år har det været muligt at tage disse op, idet flådestationens sanering skaber de nødvendige faciliteter såsom depoter og værksteder.

Som nævnt blev gamle bygninger og værksteder fra amerikanertiden anvendt umiddelbart, og adskillige er stadig i brug. I 1960 påbegyndtes imidlertid en hårdt tiltrængt sanering af flådestationen, og denne påregnes at videreføres nogle år endnu. I de første år byggedes kaserner, velfærdsbygning med kostforplejning, kombineret biograf, gymnastik- og teatersal, mandskabsklub og hobbyrum med mere. Senere kom befalingsmandsmesser og -boliger, brandstation, kraft- og varmecentral, vaskeri og radiostation, og fremover er der planer for erstatning for administrationsbygning, depoter, værksteder, olietanke med mere.

Når saneringen er gennemført, vil flådestationen med sin udmærkede sølandingsplads med opkørselsrampe og den ligeledes udmærkede kaj kunne løse sine opgaver som basis for chefen for Grønlands Kommando og base for søværnets skibe tilfredsstillende, men den kan ikke og er aldrig bestemt til at fungere som forsynings- og reparationssted for civile skibe m. fl. Sådanne skibe kan højst i nogen udstrækning i nødsituationer hjælpes, så nærmeste civile reparationssted kan nås.

Det er ikke nok med anlæg, bygninger, værksteder og opgaver. Der skal folk til at tage sig af det hele, og hertil bruger søværnet næsten udelukkende opsendte værne-

pligtige, faste menige og befalingsmænd.

De værnepligtige kommer hertil efter den indledende militære uddannelse og skal så gøre tjeneste her i ca. 9 måneder. De indkvarteres på kasernerne i 2 eller 3 mandslukafer.

De faste menige udkommanderes hertil i ca. 12 måneder og indkvarteres ligeledes på kasernerne.

Begge disse kategorier bespises i den militære kostforplejning.

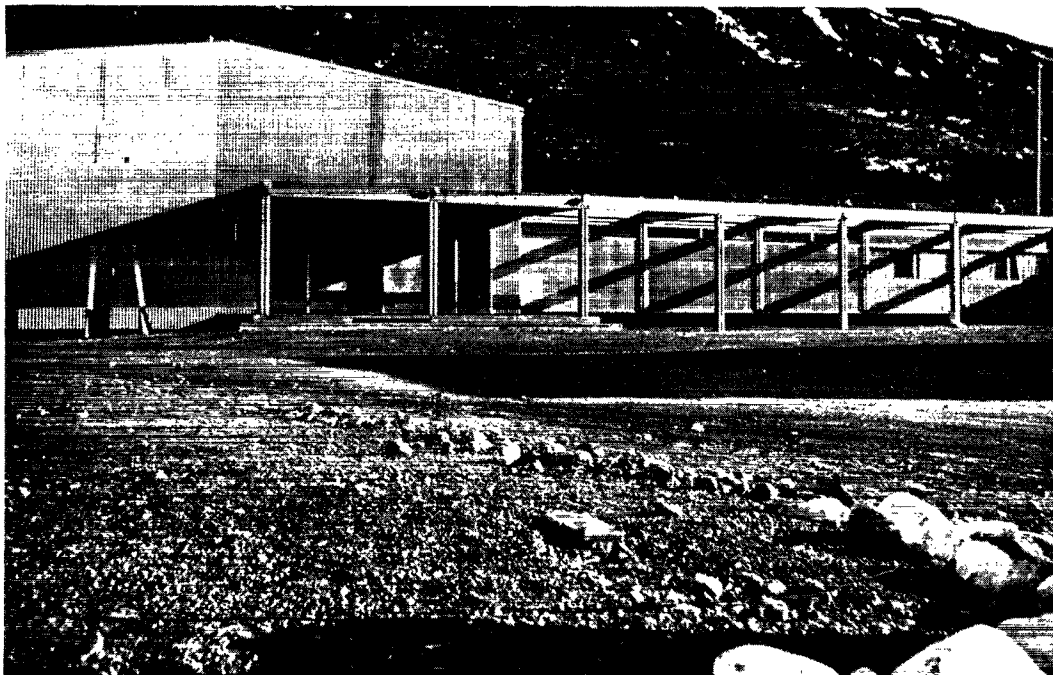
Befalingsmændene er for de yngstes vedkommende udkommanderet i ca. 1 år. De bor i tildelte lukafer i messebygningerne og bespises sammesteds.

De ældre befalingsmænd udkommanderes for 2 år og kan tage hustru og børn med herop. Til disse familier råder flådestationen over et antal mindre huse, hvor familierne kan etablere sig.

På udkig.

Foto: M. V. Palli.

En del af velfærdsbygningen med gymnastik- og teatersal.

Foto: M. V. Palli.

For samtlige kategoriers vedkommende gælder det, at søværnet såvidt muligt opsender personel, der har lyst til at komme til Grønland, og heldigvis er interessen endnu stor herfor, men skulle den svigte, gives rejseordren uden hensyn til individuelle ønsker.

Søværnets faste folk finder sig i reglen hurtigt og godt tilrette, og det er ikke sjældent, at de frivilligt vender tilbage hertil for endnu ét eller to års tjeneste. Kun det personel, der har efterladt familien hjemme, kan lide afsavn og ser frem til hjemrejsedatoen.

Samtligt personel er naturligvis beskæftiget med flådestationens drift, og da den i mange retninger svarer til de øvrige samfund på Grønland, er en stor del af personallet, og især af de værnepligtige, beskæftiget indenfor deres civile erhverv. Således bager den indkaldte værnepligtige brød, og skomageren reparerer sko o. s. v. Da flådestationen ikke råder over personel, udover hvad der er strengt nødvendigt til den daglige drift, er personallet altså i hovedsagen fuldt beskæftiget med mere eller mindre „civile“ opgaver, og den rene militære uddannelse må enten være givet personallet inden ankomsten eller forsøges opnået udenfor normal arbejdstid, hvad der giver en lang arbejdsdag.

Som beskæftigelse i fritiden har flådestationen en del at byde på. Selvfølgelig kommer den skønne Arsuk fjord med selve Grønnedalen og fjordens isblink i første række for friluftsmenneskerne. Der rådes over flere hytter i terrainet, der kan lånes joller eller lidt større både, og disse muligheder for week-end ture, jagt og sportsfiskeri udnyttes i stor udstrækning.

De folk, der foretrækker at blive ved stationens kødgryder, har mulighed for fodbold, badminton, gymnastik, konkurrenceskydning og om vinteren desuden skøjte- og skiløb.

Også syslerne i de mørke aftener er der sørget for. Der vises gennemsnitlig to film om ugen, et udmærket bibliotek er til rådighed, og hobby- og anden undervisning drives i stor udstrækning. Således har der jævnligt i de senere år været undervist i engelsk, navigation, sløjd, filosofi, svejsning, motorlære og bogbinding.

Alligevel findes der folk, som ikke finder sig til rette, mest sådanne som lider stærkt af hjemve, eller som ikke er modne nok til at finde en fritidsbeskæftigelse indenfor de mulige rammer.

Flådestationens naboer ved fjorden er henholdsvis Kryolitbruddet Ivigtut og udstedet Arsuk. Med begge steder har flådestationen hyppigt forbindelse og et godt forhold.

Kryolitbruddet har velvilligt stillet sin rige erfaring til rådighed, når det kneb i flådestationens unge år, og talrige er de tjenester, bruddet har ydet med materiel og personel.

Udstedet Arsuk virker som den by, man nu engang tager til for at få lidt forandring i den daglige tilværelse. Udstedet byder på udmærkede forretninger, med varer som normalt ikke kan købes på stationen, på grønlandsk håndarbejde og på en civil atmosfære, som nok kan være tiltrængt af og til i det rent militære samfund.

Tanken, om ikke flådestationen i større udstrækning end tilfældet er, kunne benytte sig af grønlandsk personel, har tidligt været fremsat, men der synes ikke at være „skred“ i sagen. Der foreligger for tiden tilladelse til at indkalde og uddanne

Foto: M. V. Palli.

*Grønlandske orlogsgaster
fra venstre: Marius Rafaelsen, Godthåb, Steffen
Kleist, Arsuk og Peter Kleist, Arsuk, foran
flådestationens heraldiske våbenskjold.*

Udsnit af kostforplejningen.

Foto: M. V. Palli.

4 frivillige grønlandere i 6 måneder hver sommer. Disse folk får ved indkaldelse en 6 ugers indledende militær uddannelse, der bl. a. omfatter eksercits, våbenøvelser, sømandsskab, sanitetstjeneste, tjenestekendskab m. v., og derefter indgår de i de alm. forekommende arbejder, såsom tjeneste i inspektionskuttere, motorbådstjeneste, havnetjeneste, vagttjeneste o. m. m., og på alle disse områder udfører de deres tjeneste til stor tilfredshed.

Efter de 6 måneders frivillig værnepligtstjeneste forsøger næsten alle at overgå til frivillig tjeneste først som værnepligtig senere som marinekonstabel og de bedste bliver i reglen antaget på $\frac{1}{2}$ og derefter eet års kontrakt med senere mulighed for yderligere kontrakter. Ved sådan antagelse erstattes en af de opsendte værnepligtige og den grønlandske soldat vil så fremover overtage hans tjeneste og dermed med tiden opnå kendskab til flere militære og civile funktioner.

Den lille kerne af grønlandske soldater, der således efterhånden dannes, vil være af god værdi i en evt. krigssituation, og i det daglige har de indkaldte været til god nytte på flådestationen, selv om de endnu ikke kan erstatte civil uddannet personel.

Der er ovenfor omtalt den gavn søværnet kan have eller har af de frivillige, men udbyttet er langt fra ensidigt. Det viser sig ved hver afrejse, at flådestationen hjemsender den grønlandske frivillige med et pænt beløb i kroner og ører og med godt kendskab til alm. viden såsom dansk, hygiejne, bådpassning, bilkørsel, motorbehandling, værkstedstjeneste o. m. m. og henset den gensidige nytte det frivillige grønland personel og flådestationen har af hinanden har det længe været et stærkt ønske at få antallet forøget til 10–15 årligt, et ønske som desværre endnu er uopfyldt.